

Vannregionmyndigheten for Glomma
v/Østfold fylkeskommune
Postboks 220
1702 Sarpsborg
sentralpost@ostfoldfk.no

Lillehammer, 28. juni 2019

Dette brevet sendes på vegne av:

Norges Jeger- og Fiskerforbund – Oppland, Norges Jeger- og Fiskerforbund – Akershus, Norges Jeger- og Fiskerforbund Østfold, Norges Jeger- og Fiskerforbund – Hedmark, Oppland Orienteringskrets, Hedmark Orienteringskrets, Naturvernforbundet i Oppland, Naturvernforbundet Oslo og Akershus, Naturvernforbundet i Østfold, Naturvernforbundet i Hedmark, Vestoppland Krets - Norges Speiderforbund, Glåmdal krets av Norges Speiderforbund, Hedmark krets av Norges Speiderforbund, Norsk Ornitologisk Forening – Oppland, Norsk Ornitologisk forening Østfold, Norsk Ornitologisk Forening Hedmark, DNT Oslo og Omegn, DNT Vansjø, DNT Nedre Glomma, DNT Indre Østfold, DNT Odal, Hamar og Hedemarken Turistforening, DNT Finnskogen og omegn, Norges Turmarsjforbund, Oslo og Omland Friluftsråd, Oslofjordens friluftsråd, Syklistenes Landsforening, Østfold Botaniske Forening, avd. Hamar, 4H Østfold, Tistedalens Friluftslag og Bærum Natur- og Friluftsråd.

Felles uttalelse til

Planprogram og hovedutfordringsdokument for vannregion Glomma

Felles høringsuttalelse fra Forum for natur og friluftsliv (FNF) Hedmark, Oppland, Akershus, Oslo, Østfold og Trøndelag i forbindelse med planprogram og hovedutfordringsdokument for vannregion Glomma.

Vi ser med positive øyne på det omfattende arbeidet for å kartlegge og sikre god vannkvalitet i norske vassdrag. FNF ser på planprogram og hovedutfordringsdokument for vannregion Glomma som dekkende og tydelig i forhold til hvordan arbeidet med vannforvaltningen skal gjennomføres. Det er klart for oss at våre interesser kan delta i den regionale referansegruppa, og de lokale referansegruppene i vannregion Glomma.

forum for
natur og friluftsliv

Forum for natur og friluftsliv Oppland
Pb. 368, 2602 LILLEHAMMER
Org.nr: 912 093 921
Tlf: 40049819
E-post: oppland@fnf-nett.no
Web: www.fnf-nett.no/oppland

Høringsspørsmål om deltakelse og medvirkning – Når og hvordan ønsker du eller din organisasjon/bedrift/myndighet å delta/medvirke i vannforvaltningsarbeidet?

FNF synes det er veldig bra at det er et mål at alle som har en interesse for vann og vannforvaltning skal ha mulighet til å medvirke og gi innspill.

FNF er et samarbeidsnettverk for natur- og friluftslivsorganisasjoner på fylkesnivå. Våre samarbeidspartnere har igjen mange lokale lag på kommunenivå. Vi mener at medvirkning ned på vannområdenivå er det viktigste for at organisasjonene skal engasjere seg. Den lokale tilknytningen er nøkkelen til god kunnskap og mye engasjement hos organisasjonene. Ett eksempel er fra vannområde Glomma Sør, hvor en del av hvert møte i gruppa vannkvalitet og vassdragsbruk settes av til brukerinteresser. Da inviteres frivillige organisasjoner til å ta opp saker og fortelle om og initiere prosjekter som de vil jobbe med lokalt. På denne måten blir vannforvaltningen mer konkret og forståelig, og det er lettere å involvere seg.

Majoriteten av lokale organisasjoner driver sitt arbeid på frivillig basis. Drivkraften hos de lokale organisasjonene er gjerne en brukerinteresse eller en spesifikk lokalitet. De sitter ofte på en enorm kunnskap, men har ikke alltid tid og ressurser til å sette seg inn i komplekse systemer, lange dokumenter eller delta på aktiviteter på dagtid. Vannforvaltningen i Norge kan virke komplisert og vanskelig å sette seg inn i for frivillige organisasjoner.

FNF mener:

- Alle lokale organisasjoner må inviteres til å sitte i referansegruppe i sine respektive vannområder. Det er avgjørende at det sikres tilstrekkelige medvirkningsmuligheter der dette ikke fungerer etter hensikten. De organisasjonene som ikke har mulighet til å delta i referansegrupper bør få tilsendt invitasjoner, referater og annen informasjon relatert til referansegruppa til orientering. FNF kan være behjelpelig med lister/kontaktinformasjon til lokale organisasjoner i vannområdene.
- Det bør utarbeides informasjonsmateriell angående vannforvaltningen i Norge og medvirkning spesielt tilpasset lokale, frivillige organisasjoner for å sikre lav terskel for medvirkning. Kommunikasjonen mot frivillige må være rettet mot deres ståsted, dvs. den må være lettfattelig på kort tid. F.eks. bruk av video, infografikk og andre grafiske framstillinger. Det vil være viktig å raskt få fram hvordan en lokal organisasjons bidrag kan være nyttige i for vannforvaltningen.

Høringsspørsmål om det er tema eller utredninger som mangler i planprogrammet.

FNF er veldig fornøyd med alle temaene opplistet i planprogrammets kap. 9. FNF ønsker å spille inn enkelte tilleggstema:

Nedleggelse av skogsdammer

Nedleggelse av skogsdammer er en relativt ny problemstilling som kan få høy relevans framover. Mange av skogområdene, særlig i Oslo og Akershus, inneholder en stor andel gamle dammer som tidligere har blitt demmet opp av ulike årsaker, f.eks. for å sikre vannforsyning. Flere av disse, eldre dammene har mistet sin opprinnelige funksjon (som f.eks. vannreservoar), og det er behov for

omfattende rehabilitering pga. dammenes alder slik at de ikke utgjør fare for omgivelsene. Majoriteten av disse dammene har eksistert i 50-100 år og dermed blitt en naturlig del av landskapet. Dammene har blitt en del av økosystemet, og de er ofte tilknyttet flere brukerinteresser til dammen.

Et nylig eksempel på denne problemstillingen der Nedre Romerike Vannverk AS (NRV) ba Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) om tillatelse til å legge ned 20 dammer i Nittedal og på Nedre Romerike (Fet, Sørum, Lørenskog, Rælingen og Skedsmo) i Akershus. Dammene berører til sammen 12 vann/tjern i 6 kommuner. Natur- og friluftsansjonene var her bekymret for at nedleggelse av dammene, og dermed store endringer/fjerning av vannspeil, vil få store konsekvenser for natur- og friluftslivsverdiene i tilknytning til dammene.

FNF mener:

- Nedleggelse av skogsdammer kan potensielt føre til reduksjon eller fjerning av vannspeil og vil få store konsekvenser for natur- og friluftslivsverdiene knyttet til disse. Det eksisterer flere slike i dammer i vannregionen i dag, og en utbredt nedleggelse av slike dammer kan bli et problem i fremtiden.
- Det bør undersøkes hvor mange slike dammer som finnes i vannregionen, og hvordan man kan arbeide for å ivareta dammer/opprettholde vannspeil med stor verdi for naturmangfold og tilknyttede brukerinteresser.

[Kartleggingsprosjekt for harr i Gudbrandsdalslågen og Mjøsa](#)

Vi mener at det er behov for å vurdere prosjekter for å innhente mer kunnskap om status for ulike fiskebestander i bla. Gudbrandsdalslågen og Mjøsa. En art vi er kjent med som sannsynligvis har hatt en bestandsnedgang er harr; det er behov for å innhente kunnskap for å identifisere aktuelle tiltak.

[Miljøvennlig flomsikring](#)

Vi mener det bør vurderes å prioritere påvirkninger fra flomsikring i et vannregionperspektiv. Flomsikring er et tema som er aktuelt i svært mange vassdrag i vannregionen. Vi mener det er behov for å vurdere konsekvenser av dette på vannmiljøet og den økologiske tilstanden lokalt og i et større sumvirkningsperspektiv. Konsekvensene av f.eks. masseuttak og kanalisering bør utredes og vektas opp mot tiltak knyttet til miljøvennlig flomsikring. Sistnevnte kan for eksempel være å vedlikeholde flomløp og evjer eller se på muligheter for tilbakeføring til naturtilstand for kanaliserte elver, lukkede bekker og flomløp. I elver som er mer eller mindre kanaliserte, kan vannhastigheten bli stor og føre til erosjon, samt skape problemer nedstrøms. Det kan i ulike tilfeller være behov for å fjerne sikringstiltak avhengig av hvilken funksjon sikringstiltaket har og hvordan arealene brukes. Nedbygging av flomverk vil kunne føre til at flomvannet finner veien ut på flomslettene og slik at man kan oppnå en demping av flommen.

EU-kommisjonens «Blueprint to safeguard Europe's Water Resources» er nyttig og retningsførende i dette arbeidet. Der legges det mye vekt på "grønn" infrastruktur med naturlig flomdemping i stedet for "grå" med bruk av kanalisering og flomverk i flomsikringssammenheng.

[Vannkraft og konsesjonsvilkår](#)

Vi viser til høringsdokumentet om hovedutfordringer i vannregionen; konsekvensene av vassdragsreguleringer berører svært mange av vannregionens vassdrag og reduserer den økologiske tilstanden. «Kraftverk og de tilhørende vassdragsreguleringsanleggene endrer tilstanden til naturen i

og rundt vassdraget fordi de fysiske og kjemiske forholdene endres.» Utfra dette er det viktig å ha høy prioritet i revisjon av konsesjonsvilkår i eldre kraftverkskonsesjoner. Samtidig må eldre vassdragsreguleringer uten konsesjonsvilkår gis en gjennomgang for å sikre at slike reguleringer får dette. Som et minimum må en gjennomgang av konsesjonsvilkår gis standardvilkår for naturforvaltning. I tillegg må f.eks. økt minstevassføring i vassdrag prioriteres høyt.

Vann i urbane områder

Vannflater og rennende vann i urbane områder er en berikelse for det urbane miljøet. Vann i som et element i miljøet til glede for alle som ferdes der. Nærhet til levende vassdrag og vassdragsnære friluftsområder er også viktig for folkehelsen. Områdene fungerer som læringsarenaer for barn og ungdom, gode rekreasjonsområder, og steder med stillhet, ro og naturopplevelser. Disse områdene må ikke bygges ned, men må utvikles til å bli gode møteplasser og oppholdsrom for folk i nærområdet.

Det bygges alt for ofte for nært og for høyt langs vann, bekker og elver. Vegetasjonssoner og flomarealer innsnevres eller forsvinner. Bekker og elver rettes ut og breddene gjøres brattere, noe som fører til økt erosjon og massetransport. I tillegg er det mange villfyllinger og mange fyllinger med hageavfall langs vassdrag. Hageavfall sprer ofte frø og plantedeler fra uønskete planter, slik at uønskede planter reetableres nedstrøms.

FNF mener:

- Vannflater og rennende vann i urbane miljøer blir ofte lite ivaretatt gjennom utbyggingsplaner. Dette bør komme bedre fram i den foreslåtte teksten.
- Bevaring og sikring av blågrønne arealer for å unngå naturmangfoldtap må prioriteres. Vegetasjon langs bekker, elver og innsjøer må sikres gjennom kommunale vedtak. Det er svært uheldig at det stadig gis tillatelser til unntak fra slike retningslinjer i forbindelse med utbygginger.
- Utfylling i og langs bekker og elver må underlegges strengere kontroll for å hindre forurensning og tap av biologisk mangfold. Det bør også utarbeides sterkere virkemidler for å hindre at hageeiere bruker vassdragene som søppelplass.

Ellers mener vi det er svært bra at vannforvaltningen også skal ta opp i seg påvirkninger fra bla. skogbruk og akvakultur.

Vannforvaltning i vannregionen – kommentarer til plan

Det er viktig å berømme arbeidet med regional plan for vannforvaltning. En god forvaltning av våre vannressurser er veldig viktig for å sikre et rikt og naturlig arts mangfold, samt god drikke- og badevannskvalitet. Dette er essensielle kvaliteter avgjørende for bl.a. folkehelse og friluftsliv.

Vesentligste vannforvaltningsspørsmål – fokus Oslofjorden

Vannregionens miljømessige utfordringer er oppsummert på en god måte og det at utfordringene ikke kan sees isolert er viktig. I forbindelse med marin kartlegging av Færder nasjonalpark erfarer vi at en del av vannsøylen her synes påvirket av sedimenter sannsynligvis kommer fra Drammensvassdraget. Resultatet er funn av færre marine organismer som trives i "renere" vann. Det

er derfor viktig å se vannområdene i Oslofjordområdet i en sammenheng og gjøre tiltak som kan bedre vannkvaliteten over et større område der elver og vassdrag som renner ut i Oslofjorden innbefattes.

Marint søppel - mikroplast - miljøgifter

I hele regionen er det påpekt et behov for å gjøre en innsats for å redusere miljøgiftene. Det er stort behov for mer kunnskap om miljøgiftene og problemkartlegging er nevnt som et viktig tiltak. Utfordringen med marint søppel og mikroplast er viktig i denne sammenheng.

Marint søppel kan bestå av nærmest hva som helst. inkluderer avfall fra skip og fiskefartøy, men også søppel fra landbaserte kilder som er fraktet til kystvannet og havet med vassdrag, avløp og vind. Plast blir over tid delt opp til mindre og mindre biter til de ender opp som mikroplast (< 5 mm i diameter). Vi vet fremdeles lite om hvor små biter plasten kan deles opp i, og om mikroplast til slutt vil synke og sedimentere på havbunnen eller øke i konsentrasjon i vannmassene og på overflaten.

Det finnes også plastprodukter som er laget så små at de allerede er på størrelse med mikroplast, f.eks. små plastkuler tilsettes produkter direkte, som i vaskemidler eller kosmetikk. Disse renner ut med vaskevannet, og størrelse gjør at de unngår renseanleggene og kommer direkte ut i vannet. Studier pågår ved flere renseanlegg i nordiske land for å vurdere om husholdninger og dermed avløpsanlegg, er en stor kilde og om det er hensiktsmessig å innføre krav til rensning for å fange opp mikroplast.

Mikroplast har et stort potensial for å overføre miljøgifter til dyr i vannet. Dette skyldes at når store plastbiter deles opp i mange små plastbiter, dannes det totalt sett flere overflater som miljøgiftene kan feste seg på. Det er økende bekymring for at mikroplast som blir spist av dyreplankton og andre små organismer, kan overføres videre til større dyr som spiser dyreplankton, slik at både plasten og miljøgiftene transporteres oppover i næringskjeden.

FNF mener:

- Vannområdene i Oslofjordområdet må sees i en sammenheng og gjøre tiltak som kan bedre vannkvaliteten over et større område der elver og vassdrag som renner ut i Oslofjorden innbefattes.
- Marin forurensning og konsekvenser av dette er et viktig vannforvaltnings spørsmål som må løftes i årene fremover. Det er behov for å vite mer om hvilken virkning dette har for dyrelivet, og for oss mennesker som henter mye av vår mat fra vassdrag og kystvann.

Vi ønsker dere lykke til med det videre arbeidet med planen.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Oppland
Ole Morten Fossli
Fylkeskoordinator

Forum for natur og friluftsliv Akershus
Maria Rundhaugen Tesaker
Fylkeskoordinator

Forum for natur og friluftsliv Hedmark

Morten Aas
Fylkeskoordinator

Forum for natur og friluftsliv Østfold

Nina Frydenlund
Fylkeskoordinator

Forum for natur og friluftsliv Oslo

Adrian Mortensen
Fylkeskoordinator